

overweging voor de dienst op 23 augustus 2020, 1^e na lockdown, bevestiging Onno als krlid
thema: grond onder de voeten

Gemeente,

Wat is dat eigenlijk, grond onder de voeten? Wat is jouw grond onder de voeten? Als mij die vraag zou worden gesteld, zou ik niet spontaan een antwoord kunnen geven. Ik zou er tijd voor nodig hebben. Al was het maar omdat er verschillende lagen in die vraag zitten. Er is de letterlijke grond onder mijn voeten, de aarde die mij draagt. En er is een figuurlijke grond, waar ook weer verschillende aspecten in zitten. Als je me daarnaar vraagt zou ik denk ik zeggen dat ik de vastigheid heb van een fijn huis, van werk dat voldoening geeft, omringd door een liefdevol gezin om me heen. Dat geeft zeker grond aan mijn bestaan. Een ander aspect is de grond van scholing en ontwikkeling die me hebben gebracht tot waar ik nu ben. Nog een andere kant is dat ik me gedragen voel door het besef dat er mensen zijn die om me geven, van me houden.

En ergens is er in die grond onder mijn voeten ook een religieuze laag, een spirituele laag, hoe je het noemen wilt. Wat draagt mij? Waardoor voel ik me gedragen? Wat is er in mijn leven dat me overstijgt, wat ik niet precies vatten kan maar wat ik wel ervaar als een dragende kracht onder mijn bestaan?

In de bijbel komen we verschillende verhalen tegen die over grond onder je voeten gaan. Elk verhaal belicht een ander aspect. We vlinderen langs een paar scenes om wat zicht te krijgen op het thema.

Het scheppingsverhaal begint met het scheiden van water en land. Het water was er al, pas als er ook land is kan er licht en leven gaan ontstaan. In de tijd en plaats waarin dit verhaal ontstond was de aarde roodgekleurd: **adama** in het Hebreeuws, rode aarde. De mens die op die aarde rondliep wordt niet voor niets **Adam** genoemd: nauw verbonden met die aarde heeft hij rood bloed dat als levenselixer door zijn aderen stroomt. De aarde draagt de mens, is de grond onder zijn voeten, en de mens bewerkt en behoedt de aarde – en zo zijn ze nauw met elkaar verbonden als een twee-eenheid. Dat is de gedachte achter deze manier van beschrijven.

Dat besef van nauwe verbondenheid met de letterlijke grond waarop je loopt is in deze moderne tijd soms ver te zoeken. De zorgen om het milieu en om het klimaat worden niet voor niets steeds groter. We bewerken en beheren de aarde vaak niet uit verbondenheid met die aarde maar uit winstbejag of eigenbelang. Maar nog los van hoe we met de aarde omgaan schuilt in deze verbondenheid voor ieder mens individueel een extra waarde. Want waar je ook bent, of je nu loopt, zit of ligt, altijd word je gedragen door de aarde. Mag je je gedragen weten en je daaraan toevertrouwen. Zo vanzelfsprekend als dat misschien klinkt, is het lang niet altijd. Ga voor jezelf maar eens na hoe ontspannen je op je stoel zit.

Durf je jezelf helemaal te laten dragen, door de stoel, die weer gedragen wordt door de aarde? Of merk je dat er altijd wel wat spieren aangespannen zijn die ervoor zorgen dat je je niet helemaal kunt overgeven, dat er toch een bepaalde alertheid blijft. De vraag dringt zich op: ook al weet je misschien wat voor jou de grond onder jouw bestaan is, in hoeverre durf je je er dan ook aan toe te vertrouwen? En nog een stap verder: In hoeverre zou je pas echt helemaal tot leven, tot jezelf komen als je je volledig zou kunnen en durven toevertrouwen? Als je je durft te laten dragen?

Het zondvloedverhaal van Noach is ook te lezen als een scheppingsverhaal. De hele aarde is bedekt met water, tot dat na een symbolische veertig dagen begint te zakken. Uiteindelijk is de aarde voldoende begaanbaar en dan staat er: *15Toen zei God tegen Noach: 16'Ga de ark uit, samen met je vrouw, je zonen en de vrouwen van je zonen. 17Laat ook alle dieren die bij je zijn naar buiten gaan: vogels, vee en alles wat op de aarde rondkruipt. Ze moeten weer vruchtbaar zijn en talrijk worden en de aarde bevolken.'*

Met andere woorden: pas als alle dieren en mensen op de aarde staan is er weer nieuw leven mogelijk. Pas als ze weer in contact zijn met de aarde kunnen ze vruchtbaar zijn en talrijk worden. Ook hier is de aarde drager van het leven, grond onder het bestaan.

Nog pregnanter en dramatischer komt dit aspect naar voren wanneer het volk Israël vlucht voor de Egyptenaren, vlucht voor alles wat hen beknelt en vastzet en gevangenhoudt. Ze komen in hun vlucht uiteindelijk voor de zee te staan. Daar lijkt alle leven op te houden, er is geen toekomst meer, het luidt het einde in van alle vertrouwen, van alle hoop. En dan slijt de zee. Vaak wordt de nadruk gelegd op het water dat opzij gaat, de wanden van water waar het volk tussendoor kan lopen. Het is een prachtig beeld dat vaak op schilderijen te zien is. Er is zelfs een joodse midrasj in het Hebreeuws over dit gedeelte, waarbij de tekst dit beeld weerspiegelt: rechts en links staan steeds een paar woorden en in het midden de rest van de zinnen. Je ziet het volk als het ware tussen die waterpartijen doorlopen.

Hoe spectaculair dat beeld ook is, misschien nog fundamenteler dan het water dat gescheiden wordt, is het land dat tevoorschijn komt. En dat het volk *over de aarde* naar een nieuwe toekomst toe loopt. Het Beloofde Land, heet dat in het verhaal. Nieuw leven, omdat er grond onder hun voeten verschijnt, omdat ze gedragen worden, ze zich gedragen weten.

Dat is bijvoorbeeld te herkennen wanneer je na een lastige tijd ontdekt waar nieuw vertrouwen is te vinden. In een moeilijke periode waarin je probeert je weg door het leven te zoeken, of wanneer je iemand leert kennen die een vriend of vriendin wordt. Er zijn van die momenten dat er ahw nieuwe grond onder je voeten ontstaat. Je staat weer steviger, krijgt meer levensruimte.

Tot nu toe hebben we de grond onder onze voeten benaderd vanuit de verbondenheid tussen mens en aarde, en de vraag of je je daaraan durft toe te vertrouwen. En we hebben gezien dat in de bijbel de grond onder je voeten een beeld kan zijn voor nieuw leven, nieuwe mogelijkheden, een nieuwe toekomst.

In het verhaal van Mozes en de brandende braamstruik krijgt het principe van grond onder je voeten er nog een dimensie bij. Wanneer Mozes die braamstruik nadert, hoort hij een stem die zegt: trek je sandalen uit want de grond waar je op staat is heilige grond.

Even later maakt de stem zich kenbaar door zichzelf "Ik ben die Ik ben" te noemen.

Ik lees het zo dat als je de grond onder je voeten ook werkelijk als zodanig ervaart, dat als je je ermee verbonden weet, dat als je je gedragen weet en voelt, dat als er *niets* meer zit tussen jou en jouw grond, dat je dan vanuit de grond van je hart kunt zeggen: Ik ben die ik ben.

Je durft je toe te vertrouwen aan de grond onder je voeten, bent bevrijd van wat jou vastzette, beknelde, in toom hield. Als je kunt zeggen Ik ben die ik ben, ben je als het ware in het Beloofde Land aangekomen. Dat betekent niet dat je een heilige bent geworden, of verlicht ofzo. Maar eerder dat je beseft en aanvaardt dat alles wat jou heeft gemaakt: je ouders, je levensgeschiedenis, de mensen om je heen, de tegenslagen in je leven, je geloof, dat dat alles de grond vormt van waaruit je bent geworden tot wie je nu bent. Je bent de Adam op je eigen adama. En als je je durft te laten dragen door die grond, kan er een moment komen dat je hardop kunt zeggen: ik ben die ik ben.

Nou kan dat behoorlijk narcistisch, egoïstisch of individualistisch klinken: ik ben die ik ben en iedereen die ik tegenkom houdt er maar rekening mee.

Maar ik denk dat dat niet zo is. Het lukt alleen om je te laten dragen door de grond onder je voeten wanneer je je met mildheid, aanvaarding en openheid die grond eigen hebt gemaakt. Wanneer je als het ware door Gods ogen kijkt naar die grond, met een blik die recht doet, waarin alles er mag zijn, een blik vol liefde en vergeving. Als je zo je grond bewerkt en doorploegt, stukken verwijdert, andere ontwikkelt, komt er niet een moment dat het volkomen naar je zin wordt maar wel een moment dat je kunt zeggen: dit ben ik. Ik ben die ik ben. De verbondenheid met de grond waarop je staat wordt zichtbaar wanneer je met een goddelijk geïnspireerde blik, vanuit een liefdevolle aanvaarding kunt zeggen: "Ik ben die ik ben".

En dát straal je uit naar anderen.

Dit is dan meteen het punt waar we aanbelanden bij de schriftlezing die we zojuist hebben gehoord. Vanuit dit besef, ik ben die ik ben, kunnen we de stap maken naar Petrus die door Jezus een rots wordt genoemd. Een rots waar een kerk op gebouwd kan worden. Petrus ziet in Jezus een Zoon van God. Een mens die met een goddelijke blik de wereld in kijkt. Een mens die op heilige grond staat. Maar wanneer je een ander in de ogen kijkt en daar iets goddelijks kunt ontwaren, betekent dat eigenlijk dat je het goddelijke in jezelf hebt leren zien. Anders kun je het ook niet bij een ander zien.

Dit is dan ook het moment dat Jezus tegen Petrus zegt: jij bent een mens op wie je kunt bouwen. Een mens die vaste grond onder zijn voeten heeft, zo sterk als een rots. Een mens die kijkt als had hij Gods ogen en met die blik kan zeggen: Ik ben die ik ben. Een mens zoals Mieke dat in haar gedicht verwoordt: in wie en door wie God blijft leven. Een mens die op heilige grond staat, waardoor hij zelf vaste grond kan zijn voor anderen. Een rots in de branding. Een rots waar zelfs een kerk op gebouwd kan worden.

Amen.